

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA SEMÍNSKÝ PŘESYP

National natural landmark Semínský přesyp

Romana PRAUSOVÁ

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, středisko Pardubice,
tel. 466 79 75 89, e-mail: romana_prausova@nature.cz

Klíčová slova: Semínský přesyp, kozinec písečný (*Astragalus arenarius*),
psamofilní společenstva, fytoocenologický svaz *Corynephorion canescentis*

Národní přírodní památka Semínský přesyp představuje zbytek písečného přesypu uvnitř obce Semín severozápadně od Přelouče. Chráněné území je tvořeno dvěma částmi – otevřenou písčinou na návsi obce a za bývalým pivovarem. Jeho celková rozloha je 0,55 ha.

Národní přírodní památka (dále NPP) byla vyhlášena v roce 1980 díky výskytu bohaté populace kriticky ohroženého druhu rostliny dle vyhlášky č. 395/92 Sb. kozince písečného (*Astragalus arenarius*) a cenných psamofilních společenstev sv. *Corynephorion canescentis*.

Lokalita byla objevena 1. července 1980 botanikem Milanem Markem z Pardubic. Do té doby byl kozinec písečný považován za vyhynulý (nezvěstný v ČSR). Z lokality u Semína byl tento druh v minulosti znám, ale od doby publikace Květeny Pardubicka (HADAČ et HADAČ 1948) nebyl v území potvrzen. Obě části, které NPP tvoří, byly v roce 1980 popsány Procházkou (PROCHÁZKA 1980) a navrženy k vyhlášení. V roce 1987 byla v NPP Semínský přesyp zpracována floristická inventarizace (FALTYSOVÁ 1987).

V obou částech NPP se vyskytují společenstva svazu *Corynephorion canescentis* s kriticky ohroženým druhem rostliny – kozinec písečný (*Astragalus arenarius*). Z dalších významných druhů otevřených trávníků písčin jsou v lokalitě zastoupeny: paličkovec šedavý (*Corynephorus arenarius*), kolenec Morisonův (*Spergula morisonii*), rmen ukrajinský (*Anthemis ruthenica*), pelyněk pravý (*Artemisia absinthium*), rožec pěťmužný (*Cerastium semidecandrum*), vikev hrachorovitá (*Vicia lathyroides*), šedivka šedá (*Bertea incana*), průtržník lysý (*Herniaria glabra*), smělek štíhlý (*Koeleria macrantha*), rozchodník ostrý (*Sedum acre*), rozchodník tenkolistý (*Sedum sexangulare*) atd. Inventarizačním průzkumem (PRAUSOVÁ 2004) byl v NPP ověřen výskyt 1 kriticky ohroženého taxonu dle vyhlášky č. 395/92 Sb. – kozince písečného (*Astragalus arenarius*), 7 taxonů zařazených do Červeného seznamu ČR (PROCHÁZKA et al. 2001) a 10 taxonů zařazených do Červeného seznamu VČ (FALTYS 1995).

Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi malé fragmenty v intravilánu obce, je stabilita těchto rostlinných společenstev velmi nízká. K jejímu zachování je nezbytné vkládat do ekosystému dodatkovou energii ve formě řízených zásahů, při kterých je pravidelně narušován půdní povrch, jsou odstraňovány konkurenčně zdatné druhy rostlin (trsy kostřav a jiných trav). Při mechanickém narušování zároveň dochází k rozšiřování a zapravování semen kozince písečného do písčitého substrátu po ploše celé lokality.

Od roku 1999 zajišťovala v NPP pravidelný management Agentura ochrany přírody a krajiny, středisko Pardubice. V roce 1999 bylo v části NPP na návsi obce provedeno rozrušení a odstranění drnového pokryvu kultivátorem na ploše cca 0,5 ha v okolí a uvnitř oploceného prostoru, drn byl odvezen mimo lokalitu. V následujícím roce 2000 bylo v téže části NPP odstraněno oplocení včetně betonových základů, provedeno vymezení ZCHÚ podle aktuálního geometrického zaměření a při hranici NPP byla umístěna naučná cedule a státní znak označující ZCHÚ. Významným zásahem bylo ruční vytrhání, popř. šetrný postřik herbicidním přípravkem Roundup a následné pokosení expanzivní trávy třtiny křovištní (*Calamagrostis epigeios*), která se v NPP šíří v kontaktu se zahrádkami. Rozrušení a odstranění drnového pokryvu kultivátorem na ploše cca 0,5 ha bylo zopakováno v části NPP na návsi. Ruční narušení drnu motykou a rýčem na ploše cca 0,25 ha bylo provedeno v části NPP za pivovarem.

Výše charakterizovaná managementová opatření probíhala v obou částech NPP i v následujících letech, ale byla operativně upravována podle vývoje vegetace po realizovaných zásazích v předcházejících letech. Populace kozince písečného (*Astragalus arenarius*) se rozrostla především v části NPP na návsi, a to z 15 prýtlů (tj. 3 jedinci) na 260 prýtlů (1 jedinec = cca 1 – 5 prýtlů). Tam se přistoupilo ke kombinaci kultivátorování a ručního vytrhávání. Nezbytné bylo zahájit taktéž kosení vybraných plošek neboť po zásazích se na obnaženém písku výrazně rozšířil sveřep střešní (*Bromus tectorum*). V části NPP za pivovarem se kromě ručního narušování pravidelně provádí taktéž vyhrabávání šířících se mechorestů.

Summary

There is a special psammophyte phytocenosis in the national natural landmark Semínský Přesyp and the protected species *Astragalus arenarius* found there. This locality is only a rest of a native dune in the village Semin. Its area is only 0,55 ha but *Astragalus arenarius* is the critically endangered species and its protection is very important. A regular disturbance is the basic principle of the protection of these phytocenosis and endangered species. *Astragalus arenarius* needs denudated soil (respectively sand) and elimination of competitors (grasses, perennial plants). Agency for Natural Conservation in Pardubice has been performing this special management in this national natural landmark since 1999.

Literatura

- FALTYS, V., 1995: Přehled vyhynulých, neznámých a ohrožených taxonů cévnatých rostlin na území východních Čech. 24 p., *AOPK Pardubice*.
- FALTYSOVÁ, H., 1987: Inventarizační průzkum vegetačního krytu. – *ms. dep. AOPK ČR Pardubice*.
- HADAČ, E. et HADAČ, J., 1948: Květena Pardubicka. – *Pardubice*.
- PRAUSOVÁ, R., 2004: Průběžná zpráva z floristické inventarizace v NPP Semínský přesyp. – *ms. dep. AOPK ČR Pardubice*.
- PROCHÁZKA F., [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – *Příroda, Praha, 18:1-166*.
- PROCHÁZKA, F., 1980: Rozbor a hodnocení navrhovaného chráněného území Semínský přesyp. – *ms. dep. AOPK ČR Pardubice*.
- Rezervační kniha NPP Semínský přesyp [Depon. In: AOPK ČR, Pardubice].
- Výhláška ministerstva životního prostředí ČR č. 395/1992 Sb., Zákon č. 114/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů).

Došlo: 10.1.2005